

MEIE SÕNA

KILTSI PÕHIKOOLI HÄÄLEKANDJA

KEVAD 2021

14. MÄRTS, EMAKEELEPÄEV

Kristjan Jaak Peterson oli eesti kirjanik. Teda peetakse Eesti rahvuskirjanduse loojaks.

Tema auks on püstitatud Tartus Toomemäel mälestusmärk ning tema järgi on nimetatud gümnaasium Tartus. Kirjaniku sünniaastapäeval 14. märtsil tähistatakse emakeelepäeva.

Ta oli pärit Viljandimaalt kirikuteenri pojana. Tema isa oli Riia eesti koguduse kellamees ja koguduse eeslaulja. Kristjan Jaak sündis pere kolmanda lapsena, õppis Riia kubermangugümnaasiumis ning 1819–1820 Tartu Ülikooli usuteaduskonnas.

Ta hakkas kirjutama luuletusi ja proosa mõtisklusi juba gümnaasiumis. Ta avaldas Johann Heinrich Rosenplänteri ajakirjas "*Beiträge zur genauern Kenntniss der ehstnischen Sprache*" artikleid eesti keele kohta, tõlkis rootsi keelest saksa keelde Kristfrid Gananderi "*Mythologica Fennica*"; täiendas tõlget "*Finnische Mythologie*", "*Beiträge ...*" XIV, 1822, omaette väljaanne tiitellehe andmeil (1821) arvatava eesti ainestikuga, mis mõjutas Friedrich Robert Faehlmanni ja Friedrich Reinhold Kreutzwaldi kujutlust eesti muinasusust.

Peterson nimetas ennast maarahva laulikuks, hindas kirjanduse rahvuslikku omapära ja pidas võimalikuks algupärase eesti kirjanduse loomist. Tema luule loominguks on säilinud 21 eestikeelset ja 3 saksakeelset luuletust. Põhiosa moodustavad heroilis-filosoofilised, mida iseloomustab ülev värvi- ja kontrasti rikas sõnastus, ja lihtsama värsikoega pastoraalid, milles leidub eesti rahvalaulu motiive ja vormivõtteid; ilmneb ka antiikkirjanduse (Theokritose) ja eelromantikute (Friedrich Gottlieb Klopstocki) mõju. Peterson oskas vähemalt 16 keelt, sealhulgas mitut idamaa keelt. Kirjanik suri tuberkuloosi.

Petersoni käsikirja leidis 1901 Õpetatud Eesti Seltsi arhiivist Villem Reiman; tema kirjanikusuuruse tõstis ausse Gustav Suits. Petersoni luule ja mõttepäevik avaldati alles 1922.

Rander Möldre
8.klass

Kuu

Kristjan Jaak Peterson

Kas lauluallikas
külmas põhjatuules
minu rahva meelesse
oma kastet ei vala?

Kui siin lumises põhjas
ilusa lõhnaga mirdike
viluses kaljuorus
ei või õitseda kaunisti:
kas siis meie maa keel,
mis kui tasane ojake,
oma ilu tundmata,
heinamaa läbi, sinise
taeva kullases tules
rahuga on jookslemas,
ega toreda häälega,
oma rammu tundmata,
taeva müristamisega
kui meri on hüüdmas;

Kas siis selle maa keel
laulu tuules ei või
taevani tõustes üles
igavikku omale otsida?

Siis ma võtan teid,
selge, sinise taeva
tähed, maa pealt
kõrge isamaa poole
rõõmuga vaadates laulda;
siis ma laulan sind,
öösekuningas kuu,
kes sa pilvede sülesta
nii kui pungasta lilleke
lõbusa valge palega
üles tõused taeva all,
kus tulised tähed
maha on langemas
sinu eest musta,
pimeda udu sisse. --

Nõnda, inimeste vaim,
oled sa udus ujumas,
kui su mõte on otsimas
Jumalat tähtede alt!

Lõokese laul

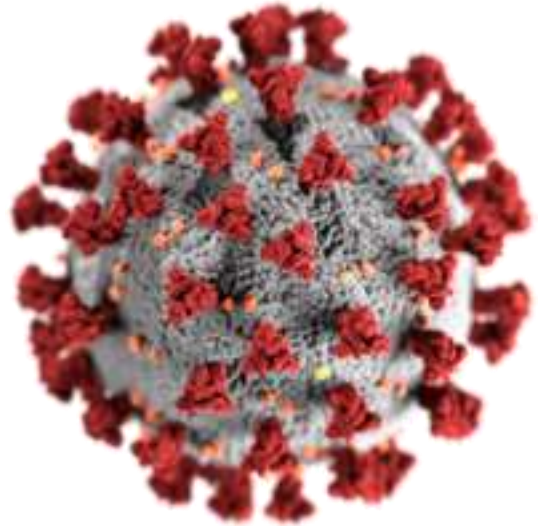
Mis on saanud laiast ilmast?
Lukku pandi kaheks kuuks.
Millega see lukku pandi?
Keelava võtmega keerati kinni.
Kuhu luku võti pandi?
Laia suurde sahtlisse.
Mis seal sahtlis veel on peidus?
Seal on maskid, vaktsiinid ja
vitamiinid.
Mis nad seal kõik teevad koos?
Laulavad kõik ühes hoos.

Krete Saarepera, 3 klass

Ootus

Terve maailm kaigub,
koroona on üks kole haigus.
See möll valutama paneb pea.
Kas mul on koroona? Ei ma seda tea.
Kanname maske ja peseme käsi
koroona - see ikka ei väsi.
Kätelda ei saa ja kallistada ei tohi
koroona on nagu umbrohi.
Köhida ei tohi ja aevastada on kole,
kuid vaktsiini kõigile pole.
Millal läbi saab see õudus
tahaks, et elu oleks jälle mõnus.

Robert Kööp, 5. klass

Koroona luule

Natukese aja eest
me koduõppel olime.
Vaatasime ekraanile
ise üsna unised.

Kõik varjusid ründava haiguse eest
kuna üsna hirmus haigus on see.
Kodus õppimise aeg
oli justkui vaheaeg.

Taas oleme tagasi koolis
oma sõpru kohtan ma hoovis.
Me raskelt tunnis rügame
kaks pluss kaks reeglit austame.

Koroonal lõppu pole veel
nakkab inimesi ka kõnniteel.
Viiruse eest ei põgene
isegi kui mask on ees.

Arthur Part, 5. klass

Minu koroona-aasta

Kas sa tead,
miks tuli koroona?
Tuli puhastama meie pead,
et hindaksime ümber oma vead.

Aega tuleb targalt kasutada,
mitte tühja-tähja raisata.
Pole vaja kiirustada,
rongilt maha hüppa sa.

Pere – see on kõige tähtsam,
nutimaailm jäägu maha.
Sõpradega õues mängud,
see on elu, see on rõõm!

Koroona -aasta – suur tänu sulle,
et oled olnud helde mulle.
Nüüd ma tean, mis tähtis on,
elu maal – see kõikse parem on!

Linell Lusmägi, 6 klass

Minu koroona-aasta

Oli tavaline päev,
kui järsku tuli teade:
„Kõik nüüd karantiini jääte,
kodus õppima te peate!“

Tunnid peeti zoomis,
raadiost kuulsin uudist.
Koroonahaigeid Eestis
kokku lugeda ei viitsi.

Lõpuks kooli meid lasti,
hoitakse meid kastis.
Sõpradest distantseerume,
maskide taha varjume.

Egle Vissak, 7 klass

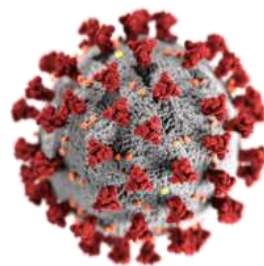
Minu koroona-aasta.

Koroona-aasta viies päev.
Mul segi juba terve pää.
Kõik lehed kajavad,
kes seda viirust üldse vajavad.

Harjutaks palliga kõksimist
kuid pole üldse viitsimist.
Sünnipäevi korraldada ei saa,
rääkimata lõõgastumisest spaas.

Sõpradega kokku ei või saada,
kuid kirju palju võid saata.
Loodame, et see varsti laabub
ning kunagi tagasi ei saabu.

Kaarel Elmik, 6 klass

Koroona

Oh koroona, sa pole tore!
Oled üpriski kole!
Sa mulle üldse ei meeldi,
ei tea, miks sind siia veeti!

Kõik me istume karantiinis
nagu karbis sardiinid.
Kõik poed, jõusaalid kinni
nüüd ei saa keegi trenni.

Sa rikud kõigi tuju,
meil läbisaamine ei suju!
Sul tuju alati negatiivne
kuid tahad, et me oleks positiivsed!

Stella-Mia Meidla, 8 klass

KUNSTITUNNIST

Artjona Syla

Johannes tööhoos

Meleena Danilova

Koduõpe koroona-aastal

Koduõpe, koduõpe - saa juba läbi,
õpilased on juba omadega läbi!
Kodus on küll hea,
aga õppimisest ma enam
eriti ei tea.
Riik on meie tahtmistele põikki,
aga meie näha tahame kõikki.
Kui on vaja abi,
siis kõik annavad arstiabi.
Meie käsi aga peseme,
uusi ravimeid me esitleme.
Riigikogu koguneb kokku
ehk ajab midagi asjalikku.

Rander Möldre, 8 klass

Veidi aega tagasi oli kõik hästi

Veidi aega tagasi oli kõik hästi
ja mis siis juhtus – tuli koroona.
Mida me siis tegema pidime?
Kõik oma kodudesse vangi minema?
See tundub olevat jõhker!
Aga mida oleksid siis teinud sina?
Kas soovid pigem me kõigi surma?

Lupe Topkin, 8 klass

Minu koroona-aasta

Äkki meile jõudnud haigus
Millega oleme lahingus
Temaga me võitleme
Mõnikord ta eest ka põgeneme

Hoiame üksteisest distantsi
Et saaks kooli minna koolijütski
Saaks valla meie mõtted ja teod
Ja lauljad valmis muusikavideod

Õpime kõik zoomis
Mis alati koostöövalmis
Hommikuti ärgates ebamugav
Vahel on seal tüütult igav

Vahel on nii ja vahel on naa
Me keegi ei tea, mis edasi saab
Niikuinii me lõpuks võidame
Ja haiguse minema ajame

Romet Belov, 9. klass

Linell Lasmägi, 6. klass

Viirus, mis pannud
on maailma lukku,
aina kogub tuure
ja üldse ei tuku.

Riigis ringi liikuda ei tohi,
istu vaid kodus ja kurbusest ohi.
Paljud on kaotanud töö ja hobi,
teadmata tulevik neile ei sobi.

Mõned ei austa teiste vaeva,
maske ei kanta, käsi ei pesta.
Saadakse kokku ja peetakse pidu,
mõnele maksma võib minna see elu!

Läbi aastate vaevand meid
katkud ja tõved.
Kas SEE on nüüd
hullem, kui kunagi varem?

Inimesed arvavad endast liiga palju,
hävitavad loodust ja häirivad elu?
Keegi ehk tahab anda neil mõista –
inimene pole kuningas – valitseja –
universumis toimuva otsustaja.
On see tõsi või mõni teooria, et
olen liiga noor ja mind see ei huvita?

Eliise Kivistu, 9 klass

2. klassi kodujutud

Minul on kokku kolm kodu. Kuna ma elan õe juures siis on mu kodu ka issi juures ja emme juures. Issi juures käin tihti. Emme käib ise meie juures ja mina käin seal. Kuid vaheajal olen emme juures. Mulle väga meeldivad mu kodud. Mul on kolmes kodus hea ja soe olla.

Johannes Hiiesalu

Minu kodu on Uuemõisa külas. Ma elan oma majas. Mul on kass ja koer. Meil on aiamaa, puud ja põõsad. Mul on ema, isa ja vend. Mulle meeldib oma kodu.

Maarit Kümnik

Minu kodu on kaunil Eestimaal. Siin räägitakse kaunist emakeelt. Mu kodus on sinine taevas ja must on muld ning valge ja puhas on õhk. Mu kodu on maal seal kasvavad rukkililled ja lendavad suitsupääsukesed. Mu kodus on minu pere, seal on minu juured.

Tauri Kitsing

Minu kodu on punane maja metsa servas. Alguses oli maja veel vana ja katkine, kuid siis ehitasime ta uueks ja ilusaks. Minu kodus on mu lemmik paik minu tuba. Seal on suur ja mõnus diivan ja oma televiisor. Minu kodus on tuba alati soe ka ilma ahju kütmata ja väga külma ilmaga. Minu koduõuel on issi ehitatud mängu majake, mis asub puude otsas. Minu kodu ei oleks sama soe ja hea kui seal poleks minu pere.

Robin Rebane

Mul on tore kodu. Mul on vanem vend. Issi teeb palju trenni. Emme teeb häid sööke. Mulle meeldib minu kodu.

Emma Kelgo

Minu kodu on Kiltsis. Ma elan oma majas. Meil on majas viis tuba. Minu kodus elab veel koer ja kass. Koera nimi on Maru ja kassi nimi on Linda.

Joonas Hiielaid

Minu kodu asub Liivaküla külas metsa ääres imekaunis kohas. Minu kodus on palju valgust, ruumi ja mul on seal turvaline olla. Ja mulle meeldib oma kassiga kodus mängida ja koos perega olla. Minu kodu on kõige armsam minule.

Mirell-Mary Teppo

Minu kodu on Eestimaal. Ma elan Liivakülas. Minu maja on väike, kuid igal aastaajal on oma võlu looduses. Ja siis saab õues vahvaid mängu mängida. Abistan kodus oma vanemaid. Veel põnevam on, et minu kodukandis asuvad Äntu järved. Eestimaa on üks imeline maa.

Miina Põllu

Mina elan Vaos suures majas teisel korrusel. Mul on kolm tuba, köök, tualett ja dušš. Meil on kaks rõdu. Mul on oma tuba. Meie peres on ema, isa, kaks õde, mina ja õepoeg. Mulle meeldib minu kodu.

Alisa Samailova

Muuda ennast, muutub maailm

Muuda ennast, muutub maailm, mitte palju küll, kuid siiski sinu enda jagu; - ütles Hando Runnel.

Runnel ütleb küll nii, aga kas mina suudan seda maailma muuta? Ma arvan, et mina suudan ennast muuta selles maailmas.

Maailm on tänaseks muutunud hoopis teiseks kohaks kus me ennem elasime.

Ennem oli meil vabadus minna poodi, kooli, reisida, sõpradega kohtuda või pidada sünnipäevi. Mina ei saa juba teist aastat pidada oma sünnipäeva koos sõpradega.

Millest on mul muidugi väga kahju, aga ma pean oma sünnipäeva hiljem kui selleks on luba. Kannatan edasi ega maailm sellest ei muutu.

Vahel ma mõtlen, et tahaks suuta muuta seda maailma kiiremini endiseks. Tahaks omada võimet kui minu sõrmenipsust muutuks kõik inimesed kuulekaks, kannaksid maske, hoiavad kaks meetrit vahet ja iga ilusa ilmaga ei korraldaks mõnes rabas „laulupidu“. Vaktsineerimisest ei tea ma eriti midagi, mõtlen just COVID-19 kohta, aga arvan ju seda ikka on vaja kui see aitab maailma vabaks muuta. Ma tõesti igatsen sõpradega koos olemist.

Muidugi on igal ajal olnud maailmas mingid piirangud. Minu vanaisa sündis 1945.aastal kui oli lõppenud II Maailmasõda. Sellel ajal sai küll poodi minna, aga osta polnud seal eriti midagi. Maailma hakati alles uuesti üles ehitama või, siis pigem muutma suureks Venemaaks. Minu ema ja isa olid lapsed, siis kui Nõukogude Liit oli juba valmis. Lapsepõlv oli neil tore, rõõmus ja muretu. Nad ei saanud reisida vabalt maailmas, aga õnnelikud oli siiski. Kui mina olin käinud Soomes juba kolm korda, siis minu ema selles vanuses polnud näinud veel Soome televisiooni, aga kas tema maailm sellest muutus, ma ei tea.

Hetkel on kogu maailm nõ lukus, sest viirus levib igal pool. Enne viiruse levikut maailmas oli kohti kus ikka lapsed ei saanud kooli ega poodi ja reisida vabalt. Sellepärast, et selles riigis oli või on sõda. Võibolla saame nüüd kogeda sarnast tunnet, elada maailmas kus kõike ei saa teha mida tahaks või vajaks. Muidugi on meil natuke rahulikum, pommid meil katusele ei lange, aga oma elu ja tervise pärast muretseme ju küll.

Kui nüüd vaadata suuremalt seda maailma, siis ta on olnud koguaeg ühesugune. Oma piirangutega, hädade ja viletsusega. Aga inimesed siin maailmas on ju ikka õnnelikud oma moodi ja mina ka.

Muutes ennast selles maailmas lootuses, et kõik on jälle endine. Kuid vahel olen ikka selline, millal see jama ükskord läbi saab.

Lõpetuseks sobivad Runneli sõnad - Jää sa iseendaks, jälle muutub miski: muutuv maailm paigale jääb sinu jagu, – tekib hõrendus, käib pauk ja jälle miski kuskil mõraneb ja kuskil tekib pragu!

Hugo Vainjärv, 8.klass

SAVISEPPADE TEGEMISED

Muuda ennast, muutub maailm

Maailm, mis meid ümbritseb on meie endi luua. Me saaksime palju ära teha: hommikul autoga tööle sõita, otsustada ühistranspordi kasuks, sõita rula ning tasakaaluliikuriga või sõita värskes õhus rattaga. Minu arvates see viimane variant loetelust on väga mõnus tegevus. Sellega me vähendaksime õhusaastet (CO₂) ja sellega kaasnevat kliimasoojenemist. Looduses käies võiksime visata selle prügi prügikasti, mitte maha, tekitades väga palju halba loodusele ja loomadele, kes seal pesitsevad.

Minu arvates on inimesed muutunud ükskõikseks. Enamik meist ei mõtle sellele teemale tihti, sest väidetakse, et kui mina veel elan, ei juhtu maailmaga midagi. Me peame mõtlema järeltulevale põlvkonnale, kes kunagi hakkab elama meie loodud maailmas. Kas me tahame, et järgnevat põlvkonda ümbritseks ilus loodus, puhas õhk ja vesi või soovime neile jätta suured keskkonnaprobleemid ning saastunud koduplaneedi erinevate väljakutsetega? Inimesed peavad mõtlema avaramalt, mitte ainult iseendale, sest nii saab päästa looduse, inimkonna ja kogu maailma.

Võib öelda, et maailm on tänapäeva elanikkonna kätes ning iga väike heategu keskkonnale, näiteks prügi sorteerimine, võib suuremas perspektiivis päästa kogu maailma. Olles oma käitumisega eeskujuks ja loodusega sõber, saab liikuda paremuse poole, et meie keskkond säiliks veel aastatuhandeid. Hoiame seda, mis meil on!

Romet Belov, 9. klass

Kas need kaks sammu või meie elud?

Kõik inimesed on isekad: mõned rohkem, mõned vähem, aga me kõik ikkagi oleme. Mõne ego on nii suur, et võib oma tulu ja kuulsuse pärast teha mida iganes, isegi kui ta tegelikult teab, et see on kahjulik ja seda ei tohiks teha.

Meie valime oma tuleviku, oma tulevaste põlvete tuleviku. Seda valime sellega, mida me teeme: näiteks kui viskame oma veepudeli kuhugi põõsasse, sest me ei viitsi minna selle prügikasti juurde, mis kaugemal on. Meid on õpetatud, et seda ei tohi teha - aga sa ikkagi ei viitsi seda teha. Aga kui kõik inimesed seda teeks, ei oleks seal enam põõsast, ainult üks pudelite hunnik. Meie ei sööks seda plastikut, aga loomad sööks. Nemad ei tea, et kui nad seda söövad, nad võivad surra.

Lõpuks see ka juhtub. Varsti pole inimesi, kes lähevad ja võtavad su musta ja baktereid täis pudeli, teevad need ekstra 2 sammu selle prügikasti poole ja panevad selle sinu eest sinna sisse.

Meie peame valima. Kas põõsas või pudelite hunnik?

Omaenda laiskuses ja egost ei tee me seda.

Aga see on ju ainult üks pudel? Aga see on nagu suitsu tegemine, teed korra, proovid uuesti, ja uuesti, kuni teed seda igal võimalusel.

Selleks et seda harjumust vältida: Ära Kunagi Alusta!

Me ei tohi seda pidada normaalsuseks. Sest ka meie lapsed ja nende laste tulevased lapsed - nemad hakkavad seda ka tegema.

Kas on tõesti raske seda kahte sammu sinna prügikasti poole teha? See üks pudel lõpuks tapab meid kõiki.

Seega: kas need kaks sammu või meie elud?

Lupe Topkin, 8. klass

< Marissa
Moisar

Miina Põllu >

Mis mind seob Eestiga

Eesti on eriline koht nii minule kui ka mu perele. Eesti riik on minu jaoks väga tähtsaks saanud, sest siin on mu armas kodu. Ma sündisin küll teises riigis - Albaanias, kuid Eesti on mulle sama tähtis. Ma ei saa neid omavahel väga võrrelda.

Üks on koht kus ma sündisin. Teine jällegi koht, kus ma suures osas olen kasvanud ja koolis käinud.

Ma olen kogenud Eesti loodust, seda nelja aastaaga, mis on Eestile väga omapärane. Samuti need sood ja rabad, mis on nii erilised ja puhtad, neid võib lausa tunde imetleda.

Eestis on väga eripärane kultuur, mis on väga huvitav ja teistsugune kui teistes riikides ja maades. Mul on siin sõbrad, kellega oleme väga lähedased. Eriti meeldib mulle Eesti juures suvi, sest suvel saan ma koos oma sõpradega uusi kohti avastada ja nautida Eesti ilusaid ilmu.

Eestlased on enamjaolt toredad, kuid nad on enamasti tagasihoidlikud.

Ma olen siin pea üheksa aastat koolis käinud ja saanud endale parimat haridust. Edasiste plaanide kohaselt tahaksin ma minna gümnaasiumi. Ja ma olen selle üheksa aasta jooksul nii mõndagi huvitavat Eesti kohta õppinud või teada saanud.

Ma tahaksin Eestis tulevikus palju ära teha ja muidugi olen ma avatud erinevatele võimalustele.

Kindlasti tahan ma veel reisida, sest olen noor. Tahan avastada maailma. Aga Eestit ma kunagi ei jäta, sest Eesti on mulle sama kallis kui mu teine kodumaa Albaania.

Amanda Syla, 9. klass

< Riia Rebane >

